

VOLUM I

Presentació

Josep PUJADES i CAVALLERIA, Servei d'Arqueologia de Barcelona..... 15

Introducció

Josep M. VILA i CARABASA, President de l'ACRAM..... 17

MONOGRÀFIC: LA CIUTAT

Ponències

El rec comtal. Com l'aigua dibuixa la ciutat. Carme MIRÓ; Héctor A. ORENGO; Ana EJARQUE..... 21

Les intervencions arqueològiques a l'Antic Mercat del Born i als carrers circumdants: Anàlisi urbanística. Antoni FERNÁNDEZ..... 39

Noves aportacions sobre el creixement urbà de la Tàrrrega medieval. Anna COLET; Joan E. GARCIA; Oriol SAULA..... 49

La conservació del jaciment del Mercat del Born: de l'obra civil a la visita pública. Lidia FONT; Eugènia BORT..... 71

La ciutat de Tarragona entre l'antiguitat tardana i els segles XII-XIII. La recuperació d'un espai urbà. Joan MENCHÓN..... 83

De Ṭurṭūša a Tortosa. La ciutat abans i després de la conquesta catalana (1148). Helena KIRCHNER; Antoni VIRGILI..... 117

Girona a l'edat mitjana. Un model paradigmàtic de ciutat entre el segle VIII i el XV. Josep M. NOLLA..... 145

Balaguer: urbanisme entre dues cultures. Carme ALÒS..... 165

Comunicacions

Noves dades sobre l'abastiment d'aigua potable en pous a la ciutat de Barcelona. Ivan SALVADÓ; Jordi CHORÉN; Daniel MEROÑO	179
La intervenció arqueològica a Sant Pau del Camp, segles VI-XX. Andrea LAGÉS; Oriol ACHÓN	189
La construcció de galeres a la Drassana de Barcelona (segles XVII-XVIII): estudi d'un escar i dues basses per a emmagatzemar fusta. Marcel PUJOL; Iñaki MORENO	197
El Mercat de Sant Antoni: evolució de l'ocupació de l'espai des de mitjan segle XIV fins a principis de segle XVII. Emiliano HINOJO	211
Noves dades sobre l'origen i evolució del barri de La Mercè de Barcelona. Jordi CHORÉN	219
Els precedents romànics a la capella de Santa Àgata. Castells, palaus i casals sobre la muralla romanocomtal de Barcelona (segles X-XII). Eduard RIU-BARRERA	233
Arqueometria i arqueologia de les ceràmiques medievals i modernes de Barcelona: El Projecte Tecnològic. Marisol MADRID; Jaume BUXEDA; Javier G. IÑÁÑEZ; Samantha G. FERRER; Julia BELTRAN DE HEREDIA	253
El tram final del Rec Comtal: condicionants i aprofitaments poliorgànics. Mikel SOBERÓN; Antoni FERNÁNDEZ	271
La fortificació abaluardada a la Barcelona del segle XVII. Emiliano HINOJO	281
Geologia, arqueologia i restauració. L'anàlisi estratigràfica de morters i l'arqueologia de l'arquitectura: un exemple de col·laboració en la recerca. Núria GUASCH; Manuel A. IGLESIAS; José Luís PRADA; Maria José ALCAYDE	289
Intervenció al carrer d'En Rull, 10-14, / Nou de Sant Francesc, 9-13 / Còdols, 22, Ciutat Vella, Barcelona. Noemí NEBOT	299
Noves dades sobre la muralla de Tarragona a l'antiguitat tardana i època medieval. Marta BRU; Reís FABREGAT; Dolores YGUANZO; Joan MENCHON; Mariona VALLDEPÉREZ	309
El carrer Enrajolat de Tarragona (Tarragonès). Del <i>visorum</i> romà a les fases medievals (segles XII - XV). Jordi VILÀ; Imma TEIXELL; Sergi NAVARRO; Enric VILALTA	325
Les muralles baixmedievals de L'Arboç. Jordi MORERA	337
La consolidació d'una <i>madīna</i> en l'àmbit d'al-Tagr al-Šarqī. Reformes a l'edifici pública i els elements defensius urbans de Ṭurṭūša durant el Califat (940-974). Joan NEGRE	347
<i>Enfortir la sglésia d'Urgell per restaurar lo poble</i> . La Seu d'Urgell, l'evolució d'una ciutat pirinenca en època medieval i moderna. Carles GASCÓN; Lluís OBIOLS	359
Olèrdola. Un nucli urbà dels segles X i XI al Penedès. Núria MOLIST; Josep M BOSCH	373
Condicionants geològics i estructura urbana de la <i>Roda Civitas</i> (l'Esquerda, Osona). David SERRAT; Imma OLLICH; Montserrat de ROCAFIGUERA; Maria OCAÑA	385
Les adoberies dels blanquers de Lleida al segle XIII. Xavier PAYÀ	391

El conjunt d'intervencions arqueològiques al passeig de la Plaça Major i passeig Manresa de Sabadell (2008-2010). Joan PIERA; Montse RIO	409
La vila de mercat altmedieval de Sabadell i el procés d'emmurallament baix medieval (segle XI al XV): l'aportació dels darrers 25 anys d'arqueologia a la ciutat (1988-2013). Jordi ROIG	417
Santa Maria de Puigcerdà (Cerdanya). Seqüència evolutiva del sector Nord de la vila closa medieval. Júlia MIQUEL; Oriol ACHÓN; Oriol MERCADAL	441
Les intervencions a la plaça de Can Dachs i a la plaça de l'Església del nucli històric de La Garriga (Vallès Oriental): l'aportació de l'arqueologia al coneixement de la vila d'època Moderna. Mònica VIAMONTE	449
Dades arqueològiques sobre la sagrera de Sant Vicenç i el nucli medieval de la <i>villa de Moletó</i> (segles XI-XIII): la intervenció al C/ Gaietà Ventalló, 15-23 de Mollet del Vallès (Vallès Oriental). Jordi ROIG	453
Esbós de l'evolució urbana de la Bisbal d'Empordà a través de la interpretació de les restes trobades en l'excavació preventiva de l'any 2012. Laia MUNTANER; Quim GRAU	471
Reciclant pedra? La utilització del material petri a la ciutat de Tarragona a l'edat mitjana i època moderna. Joan MENCHON; Isidre PASTOR	477
Restes de la muralla d'en Titus i d'un hipogeu al carrer de Barcelona núm. 24 de Mataró (Maresme). Dídac PÀMIES; Marc BOSCH	487
L'Arc del Ponos. Estudi arqueològic d'un element del recinte murat de la vila de Prades (Baix Camp). Isidre PASTOR	493
Retrobament del desaparegut baluard del Cap de Pont de Tortosa. Josep Maria PÉREZ; Pere RAMS	501
La necròpolis islàmica de l'àrea del Mercat del Born (Barcelona). Martí PUIG	513
La transformació urbana de la vila de Sabadell a l'època moderna i la formació d'àrees artesanals: els obradors de vidre del segle XVI i les terrisseries del segle XVII-XVIII. Jordi ROIG	525
Estudi històric del procés de formació de la vila de Mont-roig del Camp. Josep M. VILA	543
Estudi històric i arqueològic del procés de formació de la vila d'Ascó. Josep M. VILA	559
La Reial drassana de Barcelona: de l'apogeu medieval al fals declivi en època moderna. Iñaki MORENO; Esteve NADAL	575

VOLUM II

INTERVENCIIONS MON RURAL

Assentaments ramaders d'alta muntanya al Pallars i l'Alta Ribagorça: aparició i canvis durant l'antiguitat tardana i l'Edat Mitjana (segles IV-XIV). David GARCÍA; Marta OLIVA; Ermengol GASSIOT	603
L'assentament rural de l'Alta Edat Mitjana de l'Aubert (La Vall d'en Bas, la Garrotxa) (segles VI-X DC): les campanyes d'excavacions de 2010 a 2013. Cristian FOLCH; Jordi GIBERT	615
El Pla d'Almatà (Balaguer, la Noguera): de campament militar a medina. Anna CAMATS; Marta MONJO; Marta MULET; Eva SOLANES	623
Transformacions en el poblament rural del territori de Tortosa entre l'antiguitat tardana i l'edat mitjana. Resultats de les campanyes de prospecció arqueològica a les Terres de l'Ebre entre 2010 i 2011. Joan NEGRE	635
Dos exemples de fortificacions dels segles X-XI. La Torre de l'Homenatge del Castell de Mur i la Torre de la Presó de Talarn. Walter ALEGRÍA	647
L'excavació arqueològica del castell d'Eramprunyà (Gavà, Baix Llobregat). Àlvar CAIXAL	655
L'evolució d'una església romànica del segle XII al Pirineu: Sant Vicenç de Capdella. Walter ALEGRÍA; Pau CASTELL	667
Excavacions arqueològiques al jaciment de Cal Ticó (Castellnou de Bages): un centre productor de ceràmica al comtat de Manresa (segles X-XII). Gerard CANTONI; Cristian FOLCH	675
El castellet de Bolvir. Un vilatge cerdà dels segles XI-XII. Adrià CUBO; Oriol MERCADAL; Jordi MORERA; Oriol OLESTI; Joan OLLER	687
Resultats de l'excavació arqueològica a la torre de Moja, Olèrdola. Javier FIERRO	701
Excavacions al conjunt arqueològic altmedieval de Monistrol de Gaià (Bages) durant el període 2010-2013: fases generals, cronologia i contextualització. Cristian FOLCH; Jordi GIBERT; Ramon MARTÍ	707

El poblament altmedieval del territori de Tarragona: campanyes de prospecció arqueològica a l'Alt Camp i la Conca de Barberà (2012-2013). Primers resultats. Xavier GONZALO; Ramon MARTÍ	721
L'excavació arqueològica del mas Montgròs, segles XI-XV. El Brull (Osona). Albert LÓPEZ; Javier FIERRO	729
La torre medieval de la muralla romana i una casa de dues plantes amb celler a Olèrdola (Olèrdola, Alt Penedès). Resultats preliminars de la intervenció de 2013. Núria MOLIST; Òscar VARAS	745
El jaciment de la roureda de la Margineda (Andorra la Vella): un model de poblament medieval als pirineus Àlex VIDAL; Walter ALEGRÍA	759
La torre del castell de Santa Perpètua de Gaià. Avanç dels resultats dels treballs arqueològics (Pontils, Conca de Barberà). Marta BADIA; Josep GIRBAL; Núria GUASCH; Joan MENCHON; Isidre PASTOR; Jose Luis PRADA	773
La intervenció arqueològica a l'església de Santa Maria del Puig de la Creu (Castellar del Vallès, Vallès Occidental), 2013. Jordi ROIG	785
El Castell de Rocabruna: recursos defensius i ofensius. Bibiana AGUSTÍ; Dolors CODINA; Antònia DÍAZ-CARVAJAL; Sylvain VONDRA	793
L'obertura de la tomba del rei Pere el Gran (Monestir de Santes Creus, Aiguamúrcia). Notes bioantropològiques i paleopatològiques. Assumpció MALGOSA; Núria ARMENTANO; Ignasi GALTÉS; Albert ISIDRE; Gemma PRATS-MUÑOZ; Carme SUBIRANAS; Gianpaolo PIGA	799
Primeres dades de les inhumacions de la primera necròpolis del monestir trinitari d'Avinyanya (Seròs, Segrià) Daniel FUENTES; Diego LÓPEZ-ONAINDIA; Josep MEDINA; Joan Ramon GONZÁLEZ; Rosa DINARÈS; Maria Eulàlia SUBIRÀ	811
Els enterraments al monestir de Santa Maria de Vallsanta (Guimerà). Estat de salut d'una comunitat cistercenca. Núria MONTES; Maria Eulàlia SUBIRÀ	821
Blanca d'Anjou, testimoni de la maternitat medieval (1280-1320). Núria ARMENTANO; Assumpció MALGOSA; Ignasi GALTÉS; Mercè SUBIRANA; Albert ISIDRE; Gemma PRATS-MUÑOZ; Carme SUBIRANAS	837
Evolució de l'espai cementirial dels Prats de Rei entre el segle V i el segle XVIII. Dídac PÀMIES; Iñaki MORENO	847
Intervenció arqueològica al castell de Falset. Oriol ACHÓN	859
Noves dades sobre la cronologia del cos occidental del castell de Castelldefels. Albert LÓPEZ	869
Intervencions arqueològiques al campanar de l'antiga església de Santa Maria de Puigcerdà (Cerdanya). Júlia MIQUEL; Oriol ACHÓN	887
La intervenció arqueològica al castell de Can Feu (Sabadell Vallès Occidental): de la domus fortificada medieval al castell neoromàntic. Jordi ROIG	895
Intervencions arqueològiques al mas de Xalamera (Benifallet, Baix Ebre): metodologia i resultats. Judit CIURANA	913

Montsoriu: la redescoberta del castell gòtic. Gemma FONT; Josep Maria LLORENS; Joaquim MATEU; Sandra PUJADAS; Jordi TURA	925
El castell de Sant Iscle (Vidreres, la Selva). Síntesi de deu anys d'excavacions arqueològiques. Joan LLINÀS	939
La nau central de la catedral medieval de Tarragona: primeres dades arqueològiques. Josep M. MACÍAS; Andreu MUÑOZ; Imma TEIXELL	955
El litoral catalán a mediados del siglo XVI: lectura arqueológica de la Cova del Ramal de la Raconada (Castelldefels). Sandra GÓMEZ; Lucía VILLAESCUSA; Montserrat SANZ; Joan DAURA; Ángel RUBIO; Maria CLUA; Joan BUDÓ, Josep CAMPANY; Sónia GABRIEL	965
Intervencions del Servei d'Arqueologia de l'IEI durant els anys 2010-2014. Joan Ramon GONZÁLEZ; Josep MEDINA; Maria Pilar VÁZQUEZ	981
Intervencions arqueològiques a la masia de ca n'Amat, anys 2012-2014. Viladecans (Baix Llobregat). Josefa HUERTAS	997
Economia rural a la plana segriarenca durant les darreries del segle XVIII i el segle XIX: intervenció arqueològica preventiva a la Plaça Major (Benavent de Segrià, Lleida). Rafel JORNET; Sergio JIMÉNEZ	1011
La guerra de Successió a l'Alta Segarra. Darreres troballes arqueològiques de la batalla dels Prats de Rei (1711). Dídac PÀMIES; Marc BOSCH DE DÒRIA; Pere TARDÀ	1019
El quarter del segle XIX de La Remunta. L'Hospitalet de Llobregat. Ivan SALVADÓ; Jordi CHORÉN	1027
Els materials ceràmics dels Altimiris i Sant Martí de les Tombetes, dos jaciments tardoantics i altmedievals al Prepirineu de Lleida. Walter ALEGRÍA; Isabel HIDALGO	1041
Fonts escrites i iconogràfiques aplicades a l'estudi del material arqueològic d'època medieval: els metalls. Lluïsa AMENÓS	1057
Estudi dels tèxtils trobats al monestir cistercenc de Vallsanta. Antoni BARGALLÓ; Montserrat BARGALLÓ	1067
La col·legiata de Santa Maria. Resultats de la intervenció arqueològica a la Plaça Major d'Organyà. Cristina BELMONTE	1075
El castell de Castellar: aproximació a la seva evolució cronoconstructiva. Castellar, Aguilar de Segarra. Cristina BELMONTE	1087
L'ocupació medieval de les Guixeres de Súria: l'església de Sant Pere del Puig, la <i>domus</i> de Torre i el Puig de Sant Pere, primer assentament estable de la vila? Últims resultats (2010-2013). Cristina BELMONTE	1095
El Castell de la Gironella. Evolució històrica d'una fortificació Anna CAMATS; Xavier ESCUDER; Ainhoa PANCORBO	1103
Les torres de telegrafia òptica a Catalunya. Primeres xarxes de comunicació modernes (segles XVIII -XIX). Marta MARAGALL	1113

Actuacions arqueològiques i estudis previs al conjunt monumental de Sant Genís de Rocafort (Martorell, Baix Llobregat). Antoni MARTÍN	1125
Intervenció arqueològica a una antiga nevera a Falset (Priorat). Júlia MIQUEL	1147
La torre del Caragol (Força d'Estany, Ponts, Noguera): de talaia andalusina a casal despoblat d'època moderna. Òscar ESCALA; Andreu MOYA; Enric TARTERA; Ares VIDAL	1155
La producció industrial del sabó entre els segles XVIII i XIX: l'exemple de la saboneria de la família Permanyer a Barcelona. Vanessa MUÑOZ	1173
Estudi arqueològic de la masia de can Roca de Baix, Castelldefels. Ainhoa PANCORBO; Albert LÓPEZ	1185
Un mil·liari romà reutilitzat com sarcòfag en època visigòtica-andalusina (segles VII-VIII) a Sant Pere Molanta (Olèrdola, Alt Penedès, Barcelona). Sergi SEGURA; Francesc FLORENSA; Joan S. MESTRES; Magí MIRET; Isabel RODÀ; M. Eulàlia SUBIRÀ	1201
Intervenció arqueològica a la zona conventual del monestir de Santa Maria de Gerri (Pallars Sobirà). Josep M. VILA	1213
L'antic convent de Sant Francesc de Montblanc. Josep M. VILA	1223
La intervenció arqueològica al colomar de l'Arboçar, Avinyonet del Penedès. Javier FIERRO	1239
Resultats de l'excavació arqueològica realitzada a Can Rocamora (can Xicarrons), Sitges. Javier FIERRO	1245

PÒSTERS: MATÈRIA ORGÀNICA MANUFACTURADA (CORDES, FUSTA, PELL...) EN CONTEXTOS ARQUEOLÒGICS

Arqueologia del so: la flauta del castell de Rocabruna. Antònia DÍAZ-CARVAJAL; Bibiana AGUSTÍ; Dolors CODINA; Laura de CASTELLET	1253
Sabates de cuir del segle XVIII del Museu de Sant Boi. M. Lledó BARREDA	1257
Objectes de fusta del segle XVIII de la plaça del Duc de Medinaceli 1-1bis, Barcelona. Jordi CHORRÈN; Debora IGLESIAS; Isabel PARRA	1259
Temps d'oci al castell de Rocabruna: el joc del tric-trac. Dolors CODINA; Bibiana AGUSTÍ; Antònia DÍAZ-CARVAJAL	1265
La portadora del Molí del Codina de Tàrraga (segona meitat del segle XV - principis del segle XVI). Cati AGUÉ; Inés BANEGAS; Anna COLET; Peir COTS; Oriol SAULA	1269
Aprofitament de l'os durant els segles XVIII-XIX: metàpodes de bovins apareguts en el jaciment de la plaça Major de Benavent de Segrià (Segrià, Lleida). Sergio JIMÉNEZ; Rafel JORNET	1275

Recuperació de restes arqueològiques de naturalesa orgànica: protocol d'actuació. Montserrat PUGÈS; Laia FERNÁNDEZ; Maria MOLINAS; Irene GARCIA; Isabel PARRA; Débora IGLESIAS.....	1279
L'àcid poliacrílic en la conservació de restes arqueològiques orgàniques. Montserrat PUGÈS; Maria MOLINAS; Irene GARCIA; Laia FERNÁNDEZ; Isabel PARRA; Débora IGLESIAS.....	1285
Diferents solucions per a la conservació de restes arqueològiques orgàniques. Idoneïtat i valoració. Montserrat PUGÈS; Maria MOLINAS; Irene GARCIA; Isabel PARRA; Débora IGLESIAS; Laia FERNÁNDEZ.....	1289